



28.9.2026

Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2026

HAKIJAN TIEDOT

Kunta: Miehikkälän kunta

Kunnan yhteyshenkilön tiedot:

- Nimi: Anne Ukkonen
- Nimike: kunnanjohtaja
- Sähköpostiosoite: anne.ukkonen@miehikkala.fi
- Puhelinnumero: 050-349 9571

HAKEMUKSEN TIEDOT

A. Haettava summa, euroa: 330 000

B. Mikäli kunta on saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin sen käyttökohde:

Miehikkälän kunta sai vuonna 2025 harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 153 000 euroa. Kunnan mittavat sopeutustoimet vuosina 2024–2025 alkoivat täysimääräisesti vaikuttaa vasta vuoden 2026 talouden tilanteeseen.

Aurinkovoimalaa ei mittavista ponnisteluista huolimatta ole edelleenkään rakentumassa, koska hanketta toteuttajaksi suunnitellun Better Energy Oy:n konkurssin jälkeen uutta operoijaa ei ole löytynyt. Kunnalla on kaavoitettu ja luvitettu alue valmiina, mutta kunnan kannalta tilannetta hankaloittaa konkurssi, kun esisopimukset on laadittu hanketoimija Forusin kanssa. Rakentamiseen tarvittavat luvat ovat voimassa vuoden 2027 loppuun saakka. Koska hanke on jäissä edelleen, jää kunnalta saamatta vuosittain arviolta noin 240 000 euron kiinteistöverot sekä kaavoitetun alueen kauppahinta, joka esisopimuksen mukaan on noin 700 000 euroa.

Kunta on kärsinyt lisäksi Kymenlaakson hyvinvointialueen toimenpiteistä, kun Miehikkälän terveysasema jäi 2025 tehdyn sulkemispäätöksen jälkeen tyhjilleen. Vuokratulojen menetys vuositasona on 120 000 euroa. Uhkana on, että hyvinvointialueella käynnissä olevan arviointimenettelyn seurauksena heidän

käytössään olevien kohteiden vuokrasopimuksia irtisanotaan lisää, jolloin vuokratuloja menetetään edelleen.

Yllä mainittujen merkittävien tulonmenetysten osittaiseksi kompensoimiseksi kunta käytti vuonna 2025 saamaansa harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta. Lisäksi kunta on tehnyt edelleen merkittäviä talouden sopeutustoimia kustannusten karsimiseksi etsien samalla tyhjilleen jääneille kiinteistöille vuokratuloja tuottavaa toimintaa tai vaihtoehtoisesti pyrkinyt realisoimaan niitä.

C. Yksilöidyt talousvaikeudet, joihin haetaan harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta sekä perustelut, jotka osoittavat em. vaikeudet poikkeuksellisiksi tai tilapäisiksi. Lisäksi yksilöitynä talousvaikutusten ajankohta ja euromääräinen vaikutus kunnan talouteen.

Miehikkälän kunta hakee harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuodelle 2026 poikkeuksellisten ja tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi. Perustelut painottuvat erityisesti vuonna 2026 taloutemme vaikuttaneisiin poikkeuksellisiin tekijöihin:

1. laajamittaisten kunnan omien sopeutustoimien toteuttamisen viiveellä toteutuviin säästöihin toimintakuluissa,
2. rahoituserien (verotulojen ja valtionosuuksia) ennakoitua merkittävämpään alenemaan sekä
3. Afrikkalaisen sikaruton (ASF) aiheuttamiin ennakoimattomiin talousvaikutuksiin.

Muut valtionosuuden harkinnanvaraisen korotuksen hakemuksessa huomioitavat erityisolosuhteet:

1. **Pienen kunnan haavoittuvuus:** Miehikkälä on väkiluvultaan Kymenlaakson pienin kunta (1664 asukasta). Ennalta arvaamattomat tapahtumat, kuten ASF:n kaltainen poikkeama toimintaympäristössä, vaarantavat myös kunnan talouden tasapainon.
2. **Itärajan tilanteen välilliset vaikutukset:** Miehikkälän talous on kärsinyt itärajan matkustusrajoitteista, jotka ovat heikentäneet alueen elinvoimaa ja vähentäneet verotuloja. Vaikka rajoitteet eivät ole enää voimassa, niiden pitkäaikaiset taloudelliset vaikutukset näkyvät edelleen. Kiinteistöjen myynti rajan läheisyydessä on hiipunut geopoliittisen epävarmuuden vuoksi.
3. **Väestön ikääntyminen:** Miehikkälän väestö on maan keskiarvoa vanhempaa (yli 64-vuotiaita 39,1 % vuonna 2023). Tämä kasvattaa palvelutarvetta ja heikentää veropohjaa.

1. Laajat ja vaikuttavat sopeutustoimet – säästöt realisoituvat viiveellä

Kunta on toteuttanut määrätietoisesti jo useiden vuosien ajan mittavia sopeutustoimia talouden tasapainottamiseksi. Myös tuloveroprosenttia nostettiin vuodelle 2026 ja Miehikkälän kunnallisveroprosentti onkin tällä hetkellä jo 10,1 %.

Miehikkälän kunta pyrkii osaltaan näyttämään valtakunnallisesti esimerkkiä siitä, että asukasluvultaan pieni kunta pystyy olemaan tehokas ja toimimaan veronmaksajiensa eduksi etsien uusia toimintamalleja palvelujen järjestämiseksi. Olemme yrittäneet toiminnassamme luoda myös merkittäviä innovaatioita toimintojen tehostamiseksi, mutta lainsäädäntö ei niitä ole tukenut. Mainittakoon esimerkkinä yläkouluopetuksen siirto toisen asteen ammatillisen koulutuskuntayhtymän järjestämisvastuulle, joka olisi tuonut merkittävän muutoksen koko valtakunnan tasolla toteutuessaan. Koska tämä ei onnistunut, lakkautimme yläkouluopetuksen kunnastamme ja toteutamme sen nyt yhteistyössä Virolahden kunnan

kanssa siten, että Virolahti vastaa 7-9-vuosiluokkien perusopetuksen järjestämisestä kahden kunnan oppilaille.

Viime vuosien tilinpäätöslukumme kertovat talouden tasapainottamisen suuntaa: Vuoden 2023 tilikauden tulos oli 418 400 alijäämäinen, vuonna 2024 tulos painui tappiolle jopa 803 000 euroa johtuen mm. Virolahden kanssa pitkään isäntäkuntamallilla toimineen tiiviin ns. Kaakon kaksikko -yhteistyön purkautumisesta aiheutuneista muutuskustannuksista. Vuoden 2024 talousarvio oli laadittu jopa 1,5 miljoonaa alijäämäiseksi. Vuonna 2025 tilikauden tulos oli enää 275 000 euroa alijäämäinen ja valitettavasti talousarvion 2026 mukainen tulosennuste (-300 000 euroa) tulee heikentymään mm. ennakoimattoman afrikkalaisen sikaruton vaikutuksista, työllisyyden hoitoon kohdentuvien menojen kasvun sekä verotulojen vähenemän vuoksi.

Kunnanhallitus päättikin kokouksessaan elokuussa (31.8.2026 §91) yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämisestä toimintojen uudelleenorganisoinnin ja talouden tasapainottamiseen tähtäävien toimenpiteiden vuoksi. Miehikkälän kunnan ja kuntakonsernin tulos on ollut alijäämäinen jo pitkään. Aiempina vuosina kunnassa toteutetut vaikuttavimmat sopeutustoimet ovat kohdistuneet erityisesti perusopetuksen ja museotoimen palveluihin. 1.8.2024 alkaen yläkouluopetus siirrettiin Virolahdelle ja Suur-Miehikkälän koulun toiminta lakkautettiin. Yleishallinnon toimialalla vuonna 2023 käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen erityisesti museo- ja matkailutoimen henkilöstöresurssia karsittiin ja toimintoja järjesteltiin uudelleen keväällä 2024. Toimintojen supistamisella on kuitenkin ollut välillisiä vaikutuksia myös mm. kiinteistönhuollon ja puhtauspalveluiden toimintoihin.

Kunnanhallitus käsitteli 31.8.2026 kokouksessaan (§89) niin ikään kunnan vuokra-asuntotoimintaa koskeviin yritysjärjestelyihin liittyviä päätöksiä. Suunnitelmien mukaan tilikauden vaihteessa 2026-2027 toteutuvalla fuusiolla ja siihen liittyvillä asuntotoimen tehtäväjärjestelyillä voidaan myös ennakoida olevan henkilöstövaikutuksia mm. asuntotoimen ja kiinteistönhuollon henkilöstöön. Yhteistoimintaneuvotteluissa syksyn 2026 aikana läpikäydäänkin kattavasti tarvittavia sopeutustoimia, mahdollisia rakenteellisia muutoksia tai toimintojen uudelleenjärjestelyjä sekä keinoja mahdollisiin tulonlisäyksiin. Tavoitteena on kuntakonsernin talouden tasapainottaminen suunnitelmavuosien 2027–2029 aikana ja harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta haetaan tukemaan näitä kunnan omia sopeutustoimia.

Erityisesti asuntotoimen järjestelyistä aiheutuu kunnalle todennäköisesti vuoden 2026 tilinpäätökseen kertaluonteisia menoja ja alaskirjauksia, vaikkakin tavoitteena on kuntakonsernin toimintojen tehostaminen suunnitelmavuosina 2027–2029. Arvioidut kertaluonteiset erät tilinpäätöksessä 2026 ovat asiantuntija-arvioiden mukaan yhteensä **vähintään noin 100 000 euroa**.

Tämän lisäksi yksittäisen rivitalon tuhoutuminen tulipalossa heinäkuussa 2026 on aiheuttanut kunnalle vuokratulojen menetyksiä, eikä vakuutusyhtiöltä saatava korvaus ikävähennykset huomioiden tule todennäköisesti kattamaan rakennuksesta aiheutuvia purkutöitä (mm. asbestityöt). Rivitalo on kunnan vanhimpia rakennuksia eikä suureksi osaksi (mm. tekniset tilat) tuhoutuneen rivitalon korjaus ole järkevää. Edellä mainittu ennakoimaton ikävä tapahtuma voi aiheuttaa lisäpoikkeamia suhteessa talousarvioon.

2. Verotulojen alitus työttömyyden ja lomautusten vuoksi ja muutokset valtionosuuksiin 2026

Laaditun osavuositarkastuksen perusteella kesäkuun 2026 loppuun mennessä verotulojen toteuma oli 47,0 % talousarviosta. Koko vuoden 2026 tuorein kuntaliiton laatima verotuloennuste (9/2026) on noin 4,107 miljoonaa euroa, mikä on **86 000 euroa alle talousarvion** (talousarvio: 4,193 M€). Tämä heijastaa yleistä valtakunnallista tilannetta, jossa työttömyys ja lomautukset ovat lisääntyneet, ja tilanne korostuu erityisesti Kaakkois-Suomessa. Kymenlaaksossa työttömyysaste on ollut maan korkeimpia, ja Miehikkälänkin työttömyysaste on noussut vuoden 2026 aikana. Työttömyyden kasvuun on vaikuttanut yleinen taloustilanne ja erityisesti alueellinen rakennemuutos, mihin Miehikkälän kaltaisella pienellä kunnalla ei juuri ole vaikutusmahdollisuuksia. Sekä kiinteistöveroprosentteja että kunnallisveroprosenttia

korotettiin merkittävästi vuodelle 2026, mutta verotulotilitysten kasvu näyttäisi jäävän odotettua maltillisemmaksi.

Talousarvion 2026 laadintavaiheessa odotettiin valtionosuuksia ja veroihin perustuvaa valtionosuuden tasausta kunnalle kertyvän yhteensä 1 937 400 euroa. Valtiovarainministeriön päätösten (VN/35064/2025 ja tähän 25.6.2026 tehdyn muutospäätöksen) perusteella näyttää siltä, että valtionosuudet tulevat toteutumaan **yli 8 000 euroa ennakoitua heikompina**.

3. Afrikkalaisen sikaruton (ASF) poikkeukselliset vaikutukset

Afrikkalainen sikarutto (ASF) on aiheuttanut Miehikkälässä poikkeuksellisen, etukäteen arvaamattoman taloudellisen shokin vuonna 2026. Ruokaviraston asettamat laajat hakkuukiellot Miehikkälän ja Virolahden alueilla ovat vaikuttaneet merkittävästi kunnan elinkeinorakenteeseen ja talouteen. Ydinalueen mahdollisesti laajentuessa vaikutukset tulevat olemaan yhä suuremmat, eikä vaikutuksia kyetä tässä vaiheessa euromääräisesti osoittamaan.

Hakemuksen laadintahetkellä on jo nähtävissä seuraavat ASF:n aiheuttamat välittömät taloudelliset vaikutukset Miehikkälän kunnalle 2026:

1. **Metsätalouden tulojen menetys:** Metsänmyyntituotot ovat olleet Miehikkälän kunnalle merkittävä tulonlähde. ASF-rajoitusten vuoksi ydinalueen metsänhoitotyöt ovat olleet pysähdyksissä, ja ydinalueen mahdollinen laajentuminen aiheuttaa suuren riskin tuleville metsähakkuille. Vuoden 2026 osalta näyttää siltä, että kunnan puunmyyntitulot jäävät **lähes 36 000 euroa suunniteltua pienemmiksi** ja riski tulonmenetyksiin on myös tulevina tilikausina.
2. **Työttömyyden kasvu ja työllisyysmenojen nousu:** ASF-rajoitusten myötä metsä- ja maatalousalojen työttömyys on kasvanut rajoitusalueella. Tämä tulee vaikuttamaan esim. ansiosidonnaisen päivärahan kuntaosuuteen. Työttömyyden hoidosta aiheutuneet kustannukset kunnalle ovat jo heinäkuun 2026 loppuun mennessä 82,9 %:ssa koko vuoden budjetista (172 429 € / 208 000 €). Koko vuoden ylitys toimintakuluissa on **arviolta 100 000 euroa**. Työllisyysmenoihin vaikuttaminen on pienessä maaseutukunnassa erittäin haastavaa, kun työllisyyden edistämiseen tarkoitettuja palkkatukisäännöksiä ja kuntouttavan työtoiminnan toteuttamista on rajoitettu valtionhallinnon taholta merkittävästi.
3. **Verotulojen heikentyminen:** Metsä- ja maatalousalojen työttömyyden kasvu vähentää myös kunnallisveron kertymää. ASF-rajoitukset heijastuvat myös paikkakunnan muiden toimialojen yrityksiin mm. tilauskannan vähenemisenä majoitusyrityksissä imagollisista syistä ja pitopalveluyrityksissä (hirvenmetsästyskielto, koirien ulkoiluttamista koskevat rajoitteet jne.).

ASF:n vaikutukset ovat poikkeuksellisia, tilapäisiä ja täysin kunnan omasta toiminnasta riippumattomia. Ne ovat kohdistuneet erityisesti Miehikkälään, jonka elinkeinorakenne on poikkeuksellisen riippuvainen metsätaloudesta.

- D. Mikäli kunta on hakenut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025, niin perustelut miksi kunta hakee korotusta peräkkäisinä vuosina.**

Kunta on päättäväisesti ja omin aktiivisin toimin kyennyt korjaamaan talouden kehityssuuntaa, mutta yllä kuvatun kaltaiset poikkeukselliset olosuhteet ja toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset vaikeuttavat kunnan omia talouden tasapainottamistoimenpiteitä. Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus on Miehikkälän kaltaiselle pienelle ja haavoittuvalle kunnalle merkittävä omien sopeutustoimien läpivientiä varten. Lokakuun 2026 loppuun mennessä käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen mahdollisesti toteutettavat lisäsopeutustoimenpiteet tulevat vaikuttamaan vasta taloussuunnitelmakauden 2027-2029 tulokseen.

E. Kunnan omat toimenpiteet poikkeuksellisen tai tilapäisen taloudellisen tilan korjaamiseksi (tulojen lisäykset ja menojen vähennykset, omaisuusjärjestelyt jne.)

Miehikkälän kunta on onnistunut kuromaan alijäämäisiä tuloksia kiinni vuosi vuodelta, mutta edellä kuvatun kaltaiset yllättävät menonlisäykset ja tulojen vähennykset eivät ole kunnasta riippuvaisia ja joudumme tekemään monin verroin töitä sen eteen, että paikkaamme yllätykset niillä toimilla, joihin meillä on valtaa tai mahdollisuus itse omin päätöksin vaikuttaa.

Viimeisten kolmen vuoden aikana Kaakon kaksikon (Miehikkälä-Virolahti isäntäkuntamallilla toiminut laaja yhteistyö) purkauduttua **organisaatiossamme on tehty mittavia sopeutustoimia**. Väliportaan hallinto on karsittu minimiin, toimialajohtajia on vain 2 – kunnanjohtaja ja tekninen johtaja. Lautakuntia on lakisääteisten lisäksi enää yksi tekninen lautakunta. Kunnanjohtajan vastuualueella on oman työn ohella perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen toimialajohtajan tehtävät, Salpalinja-museon johtamisvastuu sekä asuntotoimen vastuualue.

Tulojen lisäyskeinoina tuloveroprosenttia on nostettu, maksuja ja taksoja korotettu ja oman palvelutuotannon ulkopuolisia kiinteistöjä myyty ja tyhjentyneille toimitiloille, kuten terveyskeskus, etsitään jatkuvasti uutta tuloja tuovaa käyttöä. Toinen päiväkotiyksikkömme kärsi sisäilmaongelmista ja Leppäkertun päiväkotitoi siirrettiin yläkoulun vapautuneisiin tiloihin. Syntyvyys on lähtenyt jälleen nousuun ja molemmat päiväkotiyksikkömme ovat täynnä, mikä toisaalta nostaa merkittävästi palvelutuotannon kustannuksia ilman, että saadut varhaiskasvatuslain mukaiset maksutuotot niitä kompensoisivat.

Menojen vähennyksinä organisaatiota on sopeutettu merkittävästi, henkilötövuosia vähennetty ja vähennetään edelleen ja käynnissä olevan vuokrataloyhtiöiden ja kunnan suorassa omistuksessa olevien vuokra-asuntojen fuusion kautta tulevat säästöt toteutuvat vasta vuonna 2027.

Keskeisimmät toteutetut toimenpiteet tiivistetysti ovat seuraavat:

- **Luopuminen tarpeettomista kiinteistöistä:** Myynnit osittain toteutuneet, mutta esimerkiksi kyläkouluihin ei ole ollut kysyntää.
- **Veroprosentin, maksujen ja taksojen korotuksia:** Veroprosenttia on nostettu 10,1 %:iin, vesi- ja viemärlaitoksen maksuja on korotettu ja tilavuokria tarkistettu.

- **Talousarviossa 2026 sitoutuminen tiukkaan menokuriin:** Toimintakuluja on seurattu kuukausittain ja poikkeamiin on reagoitu välittömästi.
- **Konsernirakenteen selkiinnyttäminen:** Kunnan suorassa omistuksessa olevien vuokra-asuntojen siirto kunnan 100 %:n omistamaan vuokraloyhtiöön on käynnissä. Samassa yhteydessä asunto-osakeyhtiöitä fuusioidaan Miehikkälän Vuokralat Oy:öön, minkä seurauksena mm. päällekkäinen hallinnollinen työ vähenee.
- **Henkilöstömenojen sopeuttaminen:** Yhteistoimintaneuvottelut käynnistyivät syyskuussa 2026 ja tavoitteena on, että toimintakatetta pysyvästi parantavia toimenpiteitä löydetään siten, että kate paranee tulevina vuosina vuositasolla vähintään 300 000 euroa.

Sopeutustoimista huolimatta taloudellinen tilanne on pysynyt haastavana, mikä osoittaa, että poikkeukselliset tekijät ovat vaikuttaneet arvioitua enemmän.

Suunnitellut ja osin päätetyt toimenpiteet:

Vuokraloyhtiöiden fuusion myötä toiminnallisia säästöjä on laskettu saatavan aikaan vuonna 2027. Fuusiomenettely on parhaillaan käynnissä ja tavoite on saada se voimaan 1.1.2027. Yhteistoimintamenettelyssä läpikäydään parhaillaan toimenpiteitä, joilla vuodelle 2027 haetaan 300 000 euron lisäsäästöjä. Menettely on parhaillaan käynnissä, joten täysimääräiset kustannussäästöt eivät realisoitu vielä alkuvuodesta 2027.

Omaisuusjärjestelyjä jatketaan mm. kiinteistöjen realisoinnin kautta. Kunnassa on laadittu kiinteistöstrategia, jonka perusteella kiinteistöjä on laitettu ja on tulossa myyntiin. Rajan läheisyys ja geopolitiittinen epävarma tilanne tuovat omat haasteensa kiinteistökauppoihin.

Kuntastrategiassa on linjattu, että yhteistyötä tiivistetään palvelujen järjestämisessä sekä Kymenlaakson kesken että tutkien vaihtoehtoja myös Etelä-Karjalan suuntaan.

F. Muut huomiot ja lisätiedot:

Miehikkälän kunnan sijainti valtakunnan itärajalla rajoittaa myös merkittävän tulolähteen ja kestävää kehitystä tukevan tuulivoiman hyödyntämisen. Kunnan alueella on kaavavarauksena kaksi tuulivoiman rakentamiseen tarkoitettua maa-aluetta. Puolustusvoimat ei salli tuulivoimarakentamista Kymenlaaksossa, joten kunnasta riippumattomista syistä ei tätä kuntatalouden kannalta erittäin merkittävää kiinteistöverojen tulolähdettä voi hyödyntää.

Miehikkälässä, 28. syyskuuta 2026

Miehikkälän kunnanhallitus



Anne Ukkonen, kunnanjohtaja